

21-02-2014

Analyse Rapporten

Sagsnr.

Notatsamling omkring Kapacitetsanalysen

2013-0264182

Herværende notatsamling beskriver resultaterne af Kapacitetsanalysen, som er udarbejdet i samarbejde mellem ØKF, KEjd, KFF og BUF.

Dokumentnr.

2013-0264182-34

I notatsamlingen gennemgås de fremkomne resultater, og der peges på, hvordan der skal arbejdes videre med de fremkomne resultater.

Indstilling

Det indstilles til styregruppen:

1. at de nedennævnte fire produkter af Kapacitetsanalysen tages til efterretning:
  - a. Konkret forslag til ny model for fremtidig udbygning af skoler med justerede politiske principper samt nøgletalsberegning af anlægsbesparelse ved dette. *Til indstilling i BUU, ØU og BR samt høring af KFU medio 2014.*
  - b. Grundlag for udarbejdelse af et revideret funktionsprogram, som dels skal applikeres på en hel skole ved behov for ombygning modernisering og udbygning. Dels skal anvendes i kapacitetsberegningerne i fremtidige behovsprogner. *Til indstilling i BUU, ØU og BR medio/ultimo 2014*
  - c. En række analyser omkring hvert af de i budget 2014 definerede håndtag samt nøgletalsberegning af anlægsbesparelse ved anvendelse af disse håndtag. *Til konkrete indstillinger i BUU (evt. ØU og BR) omkring fremtidige konkrete skolestruktursager fra medio/ultimo 2014*
  - d. Rammebeskrivelse for øget anvendelse af skoletilknyttede fritidstilbud og mere fleksibel anvendelse af skolernes faglokaler. *Til datagrundlag i Funktionsanalysen, som forelægges BUU medio 2014 og herefter indgår i anlægsstrategien ved omlægning og udbygning af 6-15 års området fra 2014 på baggrund af Folkeskolereformen.*
2. At styregruppen tager til efterretning, at der som besluttet i Budget 2014 er udarbejdet forslag til nyt reduceret anlægsnøgletal ved udbygning med udgangspunkt i tre cases.
3. At styregruppen tager til efterretning, at der qua det nye funktionsprogram og qua den igangsatte funktionsanalyse vil være en yderligere reduktion i det anlægsøkonomiske behov trods det øgede krav om skolernes funktionalitet qua folkeskolereformen, men at dette kun kan beregnes efter en individuel vurdering af de enkelte skoler og deres tilknyttede

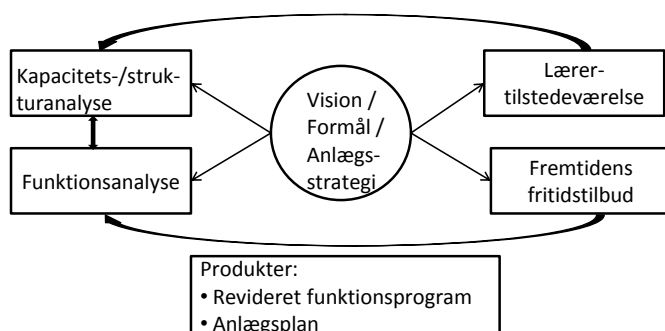
- fritidstilbud, som vil blive gennemført i de tilfælde, hvor der vurderes at være et umiddelbart behov for udbygning.
4. At styregruppen tager til efterretning, at den besparelse, der opnås ved justering af politiske principper og øget og fleksibel anvendelse af fritidstilbud og faglokaler på skolerne, delvist vil blive modsvaret af, at der er stigende krav til funktionaliteter samt øget anvendelse af faciliteter og øget børnetilvækst.
  5. at der efter, at indstillingen har været forelagt BUU primo maj udarbejdes en revision af foranalyserne på 7 skoler (jf. nedenstående afsnit: ”status på behov og forundersøgelser”) ud fra de af de reviderede principper, som godkendes i Børne- og Ungdomsudvalget. De reviderede forundersøgelse udarbejdes i perioden 1. maj til 31. juni 2014. BUF lever 1. maj en bestillingsliste, der viser på hvilke punkter forundersøgelsen skal revideres, og hvad der skal revideres.
  6. Det skal drøftes om der er tale om en forundersøgelse eller et ideoplæg (ideoplæg skal defineres)

Indledning og baggrund for Kapacitetsanalysen

I forbindelse med Budget 2014 blev det besluttet at igangsætte en række analyser med henblik på formulering af en anlægsstrategi, der skulle tage højde for den stigende tilvækst i antallet af skolebørn samt behovet for ændrede og nye funktionaliteter på skolerne affødt af Folkeskolereformen.

Børne- og Ungdomsforvaltningen har på denne baggrund igangsat en række sammenhængende analyser.

Analyser i forlængelse af Budget 2014

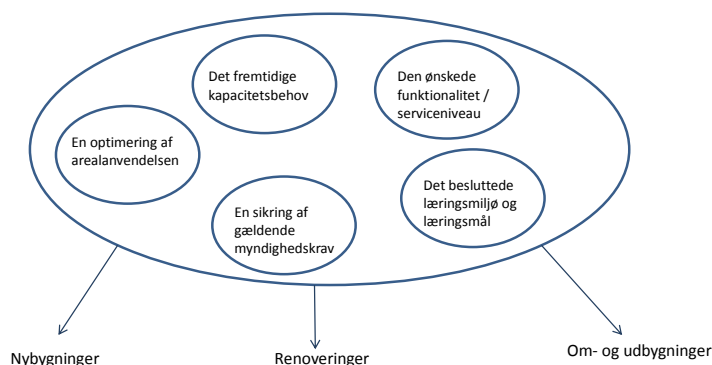
- Kapacitetsanalysen undersøger mulige håndtag til en ændret kapacitetsanvendelse og billigere anlægs løsninger. Signal Arkitekter præsenterer deres model
- Der er stærke sammenhænge til funktionsanalysen og visionerne for fremtidens fritidstilbud

Formålet med disse er, som nævnt ovenfor, formulering af en ny anlægsstrategi samt affødt heraf et revideret funktionsprogram for udbygning og nybygning af skoler.

Vision for en fremtidig anlægsstrategi

For at forfølge visionen om skolen som samlingspunkt i lokalområdet, og at opnå formålet med en ændret kapacitetsanvendelse og billigere anlægs løsninger, skal følgende aspekter af et skolebyggeri tænkes bedre sammen i kommunens planlægning på tværs af forvaltninger:

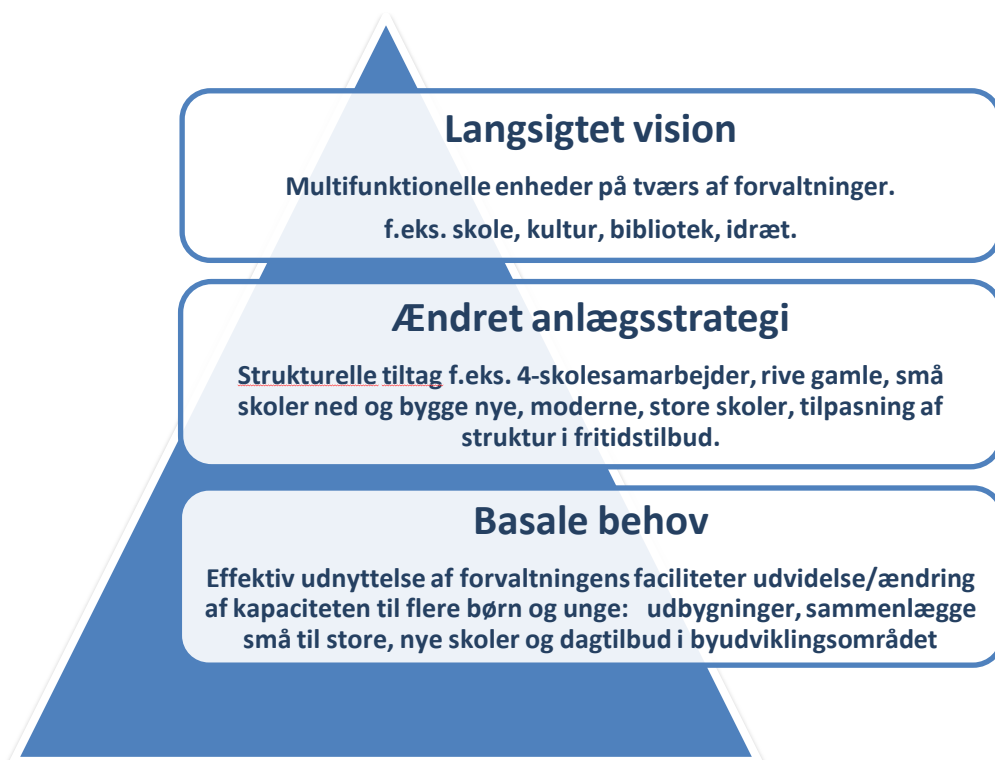
Formålet med anlægsstrategien er på kort sigt at kunne indstille forslag til udvidelse af skole- og fritidskapaciteten til budget 2015 med henblik på at dække en del af det voksende behov for plads til eleverne i København.

Formålet med anlægsstrategien på længere sigt er at skabe et gennemsigtigt og politisk vedtaget grundlag for udarbejdelse af forslag til kommende budgetter efter budget 2015 på øvrige skoler hvor der er behov for udvidelse af kapaciteten eller behov for en anden struktur.

Alle konkrete forslag skal tillige afspejle de politiske fastlagte krav til serviceniveau og funktioner i det reviderede funktionsprogram.

Det langsigtede mål for området er, at skolerne og fritidstilbud kan blive multifunktionelle enheder på tværs af forvaltningerne, f.eks. skole, kultur, bibliotek og idræt. På lang sigt bør der arbejdes ud fra et integreret helhedssyn, hvor funktioner og opgaver, der ligger delt mellem flere forvaltninger, kan tilgodeses ved skolebyggerier og evt. ved genopretninger af skolebygninger i integrerede byggeprojekter, der indretter flere funktioner på skolerne. Skolebyggerier kan således også i kommuneplansammenhæng indtænkes, som projekter der sikrer øvrige services og funktioner i byen kvarterer.

Visionen er skitseret ved nedenstående figur:

København står overfor en tilvækst på skoleområdet med forventet tilvækst på 18 spor i skole og fritidshjem/KKFO de næstkommende 10 år, hvilket svarer til et anlægsbeløb på omkring 2 mia. kr., eller ca. 200 mio. kr. årligt på anlægsbudgetterne de næstkommende 10 år hvis gældende principper og serviceniveau for skolebyggerier opretholdes.

Samtidigt træder folkeskolereformen i kraft fra august 2014, hvilket stiller nye krav til indretning af skoler til mere bevægelse, nye undervisningsformer og lærerarbejdspladser på skolerne.

Konkret affødt af den gennemførte Kapacitetsanalyse, er der fire produkter, hvoraf nogle er klar til politisk beslutning med Kapacitetsanalysen, mens andre indgår i det videre arbejde med skolestrukturen og Folkeskolereformen i Københavns Kommune.

De fire produkter er:

a. Forslag til ny model for skoleudbygning med justerede politiske principper og hertil knyttede nøgletalsberegning af tilknyttet anlægsbesparelse. Samt beskrivelse af nuværende model og en mere yderliggående model for justering af nuværende politiske principper. Derudover præsenteredes den model Signal har udarbejdet samt arbejdsgruppens beskrivelse af, hvorfor den ikke kan fremlægges til politisk beslutning.

De tre modeller fremlægges til politisk beslutning allerede i maj 2014 i Børne- og Ungdomsudvalget. Børne- og Ungdomsforvaltningen vil foreslå den midterste model kaldet Melleform 1.

b. Beskrivelse af hvilke justerede politiske principper, der skal indgå i fremtidige forundersøgelser til udbygningsprojekter. Samt - frem til budget 15 - et revideret funktionsprogram, som dels skal applikeres på en hel skole ved behov for ombygning modernisering og udbygning. Dels skal anvendes i kapacitetsberegningerne i fremtidige behovsprognoser.

De justerede principper anvendes til de konkrete forundersøgelser, der skal udarbejdes i 2014 med henblik på budget 2015. Det reviderede funktionsprogram fremlægges sammen med den foreslåede anlægsstrategi i september 2014.

c. Der blev i budget14 forhandlingerne og det efterfølgende forlig peget på en række strukturelle håndtag, som kunne applikeres på skoleområdet ved fremtidige ændringer. Der er på denne baggrund gennemført en række analyser inklusiv anlægsnøgletal omkring hvert af de i budget 2014 definerede håndtag samt nøgletalsberegning af anlægsbesparelse ved anvendelse af disse håndtag.

Nogle af disse håndtag angår konkrete muligheder for en ændret struktur omkring skolerne. Disse strukturelle håndtag skal anvendes ved fremtidige beslutninger i fagudvalget omkring skolestrukturen. Det vurderes ikke, at nogle af håndtagene kan eller bør anvendes på alle skoler eller områder, men derimod, at de skal udgøre en vifte af muligheder, som der skal tages højde for, når der formuleres

fremadrettede strategier. Disse analyser ses som værende afsluttet med den nuværende Kapacitetsanalyse og kan anvendes efter politisk ønske.

Andre af håndtagene angår konkrete politiske beslutninger omkring f.eks. byggekraft, hvor det kan drøftes, om man på længere sigt ønsker at ændre eller videreføre nuværende politiske beslutninger.

Derudover er der nogle analyser, som beskriver, hvordan man ved at se bredere på udbygningsplanlægningen i kommunen kan tilgodese flere behov og skabe en mere samlet ramme om tilbuddene til byens borgere.

Disse analyser kan fremover indarbejdes i de politiske beslutningsoplæg, når der skal besluttet udbygninger og ombygninger på skoleområdet.

d. I budget 2014 blev det også vedtaget, at der skulle gennemføres en tidsregistreringsanalyse af skoler og fritidstilbud med henblik på at afdække, om der var eksisterende kapacitet, der ikke blev anvendt i dag, og som fremover kunne anvendes mere hensigtsmæssigt. Som resultat af denne analyse fremlægges en rammebeskrivelse for øget anvendelse af skoletilknyttede fritidstilbud og mere fleksibel anvendelse af skolernes faglokaler. Den gennemførte analyse viser, at der er en uudnyttet kapacitet, ligesom analysen giver en beskrivelse af, hvordan denne kapacitet kan tages i anvendelse på en måde, så det reducerer behovet for fysisk udbygning, til trods for, at der er behov for at øge skolernes funktionaliteter med blandt andet rum til:

- den øgede lærertilstedeværelse
- den nye tilstedeværelse af pædagogiske personale
- den længere skoledag for personale og elever
- Øget holddeling som følger med folkeskolereformen
- de aktiviteter, der i dag er indpasset i skolerne qua de nuværende politiske principper, der foreslås reduceret med den nye model for skoleudbygning og dimensionering (f.eks. modtageklasser, inklusion og administrative funktioner)

I den fremlagte analyse her gives nogle overordnede nøgletal for potentialet de steder, hvor det er muligt, men da den ændrede dimensionering vil være afhængig af en række konkrete forhold og behov, kan der ikke gives færdige nøgletal på den forventede anlægsbesparelse. Der vil f.eks. være meget stor forskel på, om den enkelte skole samarbejder med en række fritliggende fritidstilbud, eller har alle børnene i en KKFO på skolen. Ligeledes vil der være forskel på, hvordan den enkelte skoles fysiske rammer er på nuværende tidspunkt.

Børne- og Ungdomsforvaltningen udarbejder p.t. en Funktionsanalyse til udvalgets beslutning frem mod Budget 2015. I denne analyse vil der blive arbejdet videre med, hvordan de konkrete funktionaliteter kan placeres på de enkelte skoler samt, hvilket behov der er for at omplacere inden for den eksisterende kapacitetsramme.

Præsentation af produkter med dertilhørende analyser:

Nedenfor præsenteres resultaterne inden for de ovenstående produkter med dertilhørende analyser. De gennemførte analyser er vedlagt som bilag til denne rapport.

I analyserne er taget udgangspunkt i, om udgifterne til at bygge nye spor kan reduceres ved at ændre på krav og vilkår for den nye tilbygning, herunder KKFO areal, ophævelse af Hjemklasseprincippet og indførelse af hjembaser i stedet for hjemklasser i udskoling mm.

I de 7 konkrete udbygningsskole-cases, som vil blive belyst frem mod budgetforhandlingerne, tages udgangspunkt i at krav og vilkår også kan ændres for den eksisterende del af skolen eller omkringliggende skoler, så fx KKFO arealet også reduceres i de eksisterende lokaler og den samlede udskoling får hjembaser i stedet for hjemklasser. Hermed øges mulighederne for at reducere udbygningsbehovet og skolerne får også mere lige vilkår.

Det skal her præciseres, at forundersøgelserne, der her er anvendt som beregningsgrundlag er fra 2013, og derfor ikke har indlagt og prisfastsat alle funktioner, som skolerne kan få behov for når folkeskolereformen træder i kraft. Lærerearbejdspladser og lærerteamforberedelse er indlagt i forundersøgelserne, men f.eks. øget holddeling er kun delvist indlagt og rum til inklusion, modtageklasser, øget bevægelse er ikke indlagt i forundersøgelserne.

Eksempelvis får Husum Skole i forundersøgelsen 'kun' 6 af de 20 grupperum, der ligger i funktionsprogrammet for en 4 sporet skole. Oehlenschlägersgades Skole får 4 af de 16 grupperum en 3 spores skole bør have og Skolen på Islands Brygge får 21 af de i alt 26 grupperum en 5 sporet skole bør have jf. funktionsprogrammet.

Lokaliteter til øget holddeling er således ikke helt dækket i forundersøgelserne fra 2013. Etablering af de resterende grupperum (5 – 14 grupperum) ville andrage et beløb på mellem 2 og 6 mio. kr. pr skole i de tre cases.

Ligeledes er der ikke indlagt lokaler til støtte for inklusion af elever med særlige behov, eller lokaler øremærket til modtagerklasser. Endelig er der ikke indlagt plads til øget bevægelse eller opgradering af skolegården til formålet i forundersøgelserne.

Alle disse funktioner foreslås dækket indenfor de eksisterende rammer på skoler og fritidstilbud. I mellemform I dækkes disse behov ved en mere fleksibel brug af bygningerne.

Besparelsen deri, er anslået er beløbet til grupperum til brug for holddeling mellem 2 og 6 mio. kr. pr. skole. Disse midler skal lægges oven i forundersøgelsens pris, men kan her afstås ved en mere fleksibel brug af lokaler og fritidshjem/KKFO. Hertil kommer inklusion og modtageklasser, der ligeledes ikke er indeholdt i forundersøgelserne, men som er forudsat indpasset på skolerne midlertidigt, hvor der er plads. Disse funktioner ville andrage et beløb på ca. 4,5 mio. kr. pr skole (ved to understøttende inklusionsrum pr skole) og 4,5 mio. kr. pr skole (ved to modtageklasser pr. skole).

Foreløbige beregninger viser, at etablering af lærertilstedeværelse til 1/3 af lærerne koster ca. 36 mio. kr. ud over de allerede tildelte 44 mio. kr. Skal der etableres pladser til 1/2 af lærerne koster det ca. 82 mio. kr.

I forundersøgelserne på netop Oehlenschlägersgades Skole, Husum Skole og Skolen på Islands Brygge er der indlagt rum lærerarbejdspladser, lærerforberedelse og lærerteams. Disse lokaler udgør et andragende på ca. 3 mio. kr. på Oehlenschlägersgades Skole og ca. 4,5 mio. kr. på Skolen på Islands Brygge og Husum Skole, i alt ca. 12 mio. kr. på de tre skoler.

Produkt a og b: Nye modeller og justeringer af principper	
Emne	Økonomisk betydning
1. Gældende principper	Uændret anlægsudgift
- Melleform I	Ca. 10 % reduktion af anlægsudgiften, varierende fra skole til skole
- Melleform II	Ca. 14 % reduktion af anlægsudgiften, varierende fra skole til skole
- Signalmetoden	Ca. 74 % reduktion af anlægsudgiften varierende fra skole til skole.
Produkt c: Strukturelle håndtag	
Emne	Økonomisk betydning
2. Brug af idrætshaller	Ca. 11 mio. kr. sparet pr. gymnastiksal (kun muligt på Husum Skole i de undersøgte cases)
3. Brug af kulturhuse og biblioteker	Der foreligger ikke et økonomisk potentiale ved øget brug af disse
4. Etablering af idrætshaller i stedet for gymnastiksale på skolerne	Øgede anlægsudgifter på ca. 31,2 mio. kr. pr. idrætshal (I et kommuneøkonomisk perspektiv ligger der imidlertid en besparelse, da en idrætshal vil imødekomme både skolers og fritidsbrugeres efterspørgsel på idrætsfaciliteter)
5. Skærpede bygningskrav i Kbh.	Op til 13 % reduktion af anlægsomkostningerne ved lempelse af kravene.
6. Udearealkrav	Ved halvering af kravet kan opnås mellem 0 og 26 % reduktion i udgifter til grundkøb.
7. Skolesammenlægninger	Ca. 40 mio. kr. til ombygning ved sammenlægning på to matrikler (tilbagebetalingstid ca. 17 år) og 150 – 170 mio. kr. ved samling på en matrikel
8. Erstatte gamle små med nye store skoler	Ca. 255 mio. kr. i ekstra anlægsudgifter pr. skole
9. Flerskolesamarbejder	Reduktion i anlægsudgift på ca. 54 mio. kr. pr. spor
Produkt d: Tidsregistreringsanalyse og forslag til brug af kapacitet	
Emne	Økonomisk betydning
10. Overblik over tilstedeværelsen hen over dagen i skoler og fritidstilbud...	Reduktion i anlægsudgifterne ved øget brug af fritidshjem/KKFO og klublokaler i løbet af skoledagen <u>Model A) besparelse på funktioner</u> - Lærerforberedelse 36 mio. kr. (82 mio. kr. ved plads til ½ af lærerne), eller ca. 12 mio. kr. i alt på de tre caseskoler. <i>kapacitet som ikke er medtaget i</i>

	<i>forundersøgelserne:</i> - Øget holddeling (3 – 6 mio. kr. pr. skole) - modtagekasser; 4,5 mio. kr. pr skole (ved to modtageklasser / caseskolerne har dog ikke modtageklasser) - inklusion ca. 4,5 mio. kr. pr. skole ved to inklusionshold - øget bevægelse m.v. (ikke prisberegnet) Disse funktioner løses ved øget brug af KKFO/FH på skolerne og ovenstående beløb spares i forundersøgelsen, fremsættes ikke som tillæg til forundersøgelsen. <u>Model B) Alternativt potentiale / besparelse på udbygning af KKFO/FH</u> Skoler der har en KKFO/FH på skolen kan få denne ombygget til baseområde, således der bliver plads til flere børn, hvormed der ikke længere er behov for udvidelse af KKFO/FH. Der vil være tale om at ombygge ca. 290 m² i skolens KKFO/FH til baseområde til 112 nye børn og dermed spare en tilsvarende udbygning af KKFO/FH på ca. 8,3 mio. kr. Ombygningen koster ca. 2,7 mio. kr. hvormed netto besparelsen er ca. 5,6 mio. kr. Det skal dog her gøres klart, at en ombygning af KKFO/FH til baseområde forudsætter at skolen har en sådan. I de tre cases er det kun Skolen på Islands Brygge der er KKFO/FH på skolen af denne størrelse.

Ovenstående beregninger er foretaget med udgangspunkt i konkrete cases. Der tages forbehold for overslagene, idet der ikke er foretaget analyser på samme grundige niveau, som anvendes i forbindelse med skoler, der indstilles til budgetforhandlinger. Forinden budget 2015 skal der foretages nye forundersøgelser på skolerne, hvis gældende principper ændres. Beløbene vil variere fra skole til skole, givet at skolerne har forskellige udgangspunkter og forudsætninger for udvidelse.

Produkt a og b: Nye modeller og justeringer af principper

1 Gældende principper (2013-0264182-19)

På baggrund af en analyse af Skolen på Islands Brygge, Husum Skole og Oehlenschlägersgades Skole, er der foretaget en beregning af, hvor meget anlægsudgifterne for udbygning af disse skoler med 1 spor og KKFO/FH kan reduceres.

Signalmodellen lægger op til en besparelse på op til 74 % af anlægsudgifterne (besparelsen på de tre skoler varierer fra 71 % til 76 %), mens mellemform I har en besparelse på op til 10 % af anlægsudgifterne og mellemform II har en besparelse på 14 %

Signalmodellen forudsætter en ”mental ombygning” frem og, at skolen tænkes anderledes. Metoden er ”trykprøvet” ved en skemaplanlægningstest, der viser, at denne model ikke kan gennemføres i praksis, men modellen har været en inspiration til de mellemformer, som også er fremlagt her.

Mellemform I indebærer, at faglokaleprogrammet reduceres hvorefter faglokalerne skal anvendes mere fleksibelt end de bliver anvendt i dag, at hjemklasseprincippet ophæves i udskoling til fordel for et hjembaseområde og at KKFO/FH - basen reduceres i areal til 2,6 m² brutto (2,0 m² netto) alene indeholdende basisfunktioner (se nedenstående tabel) ved udbygninger på skolens matrikel, mens mellemform II indebærer, at hjemklasseprincippet også ophæves i mellemtrinnet (10 – 12 årige elever).

Tabellen viser at såfremt der reduceres til 2,6 m² (netto 2,0 m²) kan følgende funktioner bibeholdes i de KKFO/FH der bygges på skolerne. Børnene har selvsagt stadig behov for arealer til fritidsaktiviteter som leg, bevægelse, fordybelse etc. men det antages, at disse arealer kan anvises i skolens øvrige lokaler udenfor skoletid.

Område/funktion	Antal kvm pr. elev
Køkken/alrum, fællesområde, aflevering og afhentning	0,75
Kreativt værksted til svinende aktiviteter (ler, træarbejde, andre grove og pladskrævende materialer)	0,75
Mødelokaler, lockers, personaletoiletter, decentral kontor	0,5
Gange, trapper, ydervægge (+30 %)	0,6
Bruttokvm. i alt	2,6
Arealbehov i dag	4,16
Mindrebehov ved fuld integration	1,56

Produkt c: Strukturelle håndtag

2. Brug af idrætshaller (2013-0264182-23)

Der er foretaget en analyse af mulighederne for at bruge nærliggende idrætshaller til gymnastikundervisningen på skolerne og dermed spare planlagt etablering af gymnastiksale på skolerne. Analysen er foretaget på 7 skoler, hvoraf der er planlagt udvidelser af gymnastiksalene på fire skoler.

Analysen konkluderer, at der fortsat er behov for, at skoler udbygger deres idrætsfaciliteter i forbindelse med skoleudvidelser. Mængden af ledig tid i nærliggende kommunale idrætsanlæg modsvarer ikke stigningen af idrætstimer, når skolen udvider antallet af klasser.

En undtagelse er Husum Skole. Her viser analysen, at eksisterende og kommende idrætsanlæg på Voldparken Skole kan dække behovet for idrætskapacitet ved en skoleudvidelse. Der gøres også opmærksom på at, der i det videre arbejde skal gøres overvejelser om driftsmæssige forhold/justeringer – fx ved øget skolebrug af idrætsfaciliteter på den ombyggede Voldparken Skole (der i dag anvendes til udflytterinstitution for en række dagtilbud). Der skal dog foretages yderligere analyser af denne kapacitet førend der kan træffes endelig beslutning. Der foreligger ikke samme muligheder ved øvrige skoler, der skal udvides i forhold til idrætsfaciliteter.

3. Brug af kulturhuse og biblioteker (2013-0264182-24)

Det vurderes, at der generelt er potentiale for et udvidet samarbejde mellem skoler og byens kommunale kulturinstitutioner. Potentialet ligger særligt i brug af tilbuddene – ikke i brug af faciliteterne som fast ramme om undervisning i folkeskolen.

Herudover kan andre kommunale bygninger i skolernes nærområde rumme lokaler og andre faciliteter, der kan bidrage til løsning af behov på skolerne i forbindelse med undervisning eller andre aktiviteter. Det kunne eksempelvis være nærtliggende lokaler til IT-undervisning, mødefaciliteter og lokaler, der kunne benyttes som projektbase og lignende tidsbegrænsede aktiviteter.

4. Etablering af idrætshaller, biblioteker og kulturhuse på skolerne (2013-0264182-33)

Der kan fortsat etableres idrætshaller på skolerne ved udbygninger og nybyggeri, hvor dette er muligt. Fordelen ved disse idrætshaller er, at de kan dække skolens behov for idrætsfaciliteter samt anvendes til områdets øvrige brugere. Idrætshaller andrager dog en anlægsudgift på ca. 31 mio. kr. mere end det koster at etablere gymnastiksalene på skolerne. Men etableres en idrætshal i stedet for både gymnastiksale på skolen og en idrætshal, ligger der altså et besparelspotentiale.

Der er ligeledes potentiale i på længere sigt at arbejde med biblioteker og kulturhuse på skolerne, idet sådanne funktioner kan medvirke til, at gøre skolerne til lokale samlingspunkter for områdets borgere.

Etablering af idrætshaller og f.eks. ønsker om samlokalisering af folke- og skolebiblioteker kan fremover, på lige fod med andre ønsker, indgå i den normale budgetproces og fremlægges som en del af de politiske beslutningsoplæg, der udarbejdes og lægges til grund, når der skal besluttet udbygninger og ombygninger på skoleområdet.

5. Skærpede bygningskrav i Kbh. (2013-0230264-5)

Skærpede krav til byggeri i København forøger byggepriserne med ca. 13 %. Dette omfatter både særlige energi-, miljø- og indeklimakrav til kommunalt byggeri og generelle krav til byggeri i Københavns Kommune, som er fastlagt i Kommuneplanen og andre kommunale planer. De generelle krav omfatter især krav om lavenergibyggeri og klimatilpasning samt krav til bygningers udformning og arkitektur.

Det vil være muligt at mindske anlægsudgifterne ved at reducere disse krav. Det skal dog bemærkes, at der kan forventes ændringer i national lovgivning, som i nogen grad kan udhule mulighederne for at reducere kravene. På nogle områder vil reducerede krav desuden medføre øgede driftsudgifter. Endelig kan reducerede krav til indeklimakrav medføre forringelser i forhold til arbejdsmiljø og læring i skolen.

Byggepriserne undersøges nærmere i forbindelse med den kommende Analyse af anlæg, som udføres af KEjd i samarbejde med ØKF i

forlængelse af overførselssagen 2014 og Økonomiudvalgets drøftelser den 18. marts 2014.

6. Friarealkrav (2013-0264182-36)

Ved skolebyggeri i København stilles som udgangspunkt krav om etablering af et friareal svarende til 40 % af skolens bruttoetageareal. Kravet udspringer af de generelle bestemmelser vedr. friarealer i kommuneplan 2011.

Friarealet skal sikre plads til bevægelse i pauserne og efter skoletiden. Fremadrettet skal arealerne tillige sikre plads til, at skolerne kan imødekomme folkeskolereformens øgede krav om bevægelse og ”læring udenfor”.

Analysen viser, at en f.eks. halvering af friarealkravet ved revision af kommuneplan vil medføre en mulighed for at spare mellem 0 % og 26 % af beløbet til grundkøb i forbindelse med etablering af nye skoler, eller udvidelse af skoler.

7. Skolesammenlægninger (2013-0264182-22)

Der er foretaget en analyse af mulighederne for skolesammenlægninger, som viser, at der enkelte steder kan foretages sammenlægninger af små skoler til større skoler. Lægges to små skoler sammen til en større skole koster det i nøgletal ca. 40 mio. kr. til ombygninger, som kan tjenes ind igen på sparet drift over ca. 17 år. De konkrete udgifter til sammenlægninger vil dog variere alt efter hvilke skoler der er tale om. Ved sammenlægninger på en matrikel er anlægsudgiften markant højere og tilbagebetalingstiden på 60 – 70 år, med mindre den ene skolebygning kan sælges til en god pris.

8. Erstatte gamle små med nye store skoler (2013-0264182-28)

Der er foretaget en scanning af muligheder for at erstatte små skoler med store nye skoler og mulighederne for at udbygge små skoler.

Analysen viser, at der ikke foreligger muligheder for at rive de gamle skoler ned og bygge nye, da disse skoler er bevaringsværdige, eller fredet.

Der er mulighed for at udbygge enkelte små skoler, men disse skoler er ikke placeret i områder af byen, hvor der er behov for yderligere udvidelser af kapaciteten.

9. Flerskolesamarbejder (2013-0264182-21)

Der er foretaget en analyse af mulighederne for at etablere nye flerskolesamarbejder, som det kendes fra Amager.

Analysen viser, at der er kapacitetspotentiale i et fireskolesamarbejde på Vesterbro. I øvrige områder af byen, kan der tillige oprettes skolesamarbejder, men der er ikke et kapacitetspotentiale ved at gøre det, da dette kræver, at der er en udsivning på overbygningen, således, at der kan reduceres med et eller flere spor på overbygningen.

Et skolesamarbejde på Vesterbro vil medføre anlægsudgifter til tilpasninger af skolebygningerne og tilpasning af fritidstilbud, som i givet fald skal fastlægges nærmere ved en forundersøgelse.

Produkt d: Tidsregistreringsanalyse og forslag til brug af kapacitet

Resultaterne af tidsregistreringsanalysen præsenteres i det nedenstående.

10. Overblik over tilstedeværelsen hen over dagen i skoler og fritidstilbud... (2013-0264182-32)

Børne- og Ungdomsforvaltningen har analyseret belægningen på skolerne på baggrund af skolernes skemaplanlægning og har foretaget en observation af belægningen i udvalgte fritidstilbud.

Analysen viser, at fag- og basislokaler ikke er fuldt belagt hele dagen, og at der er ledig kapacitet i fritidstilbud, når skolerne har åbent. På baggrund af dette er det vurderingen, at der kan arbejdes med en mere fleksibel anvendelse af lokaler; men en skemaplanlægning gennemført af Tabulex viser, at fleksibiliteten reduceres markant, når skolen skal kombinere flere parametre, nemlig lærernes arbejdstid, opgaver i løbet af skoledagen og fagkompetencer samt lokalernes anvendelighed og rummelighed og skoledagens længde.

Det konkluderes derfor, at der er et stort potentiale i forhold til at lægge yderligere funktionaliteter såsom, lærer- og teamforberedelse ind i faglokaler og fritidshjemslokaler.

I mellemform I, som der arbejdes med, forudsættes at fritidshjem, eller KKFO'ere beliggende på skolen, eller umiddelbart ved skolen kan anvendes mere fleksibelt i løbet af skoledagen, således dækkes en del af de funktioner, der skal varetages i forbindelse med folkeskolereformen.

Det skal endvidere præciseres her, at reduktionen i arealkravet alene gælder for tilbud placeret på skolerne. Det gælder ved udbygning og etablering af nye tilbud på skolerne, samt for eksisterende KKFO/Fritidshjem på skolerne. Arealkravet reduceres da børnene kan anvises plads til leg og aktiviteter på skolen, samtidigt med at børnene har baseområdet.

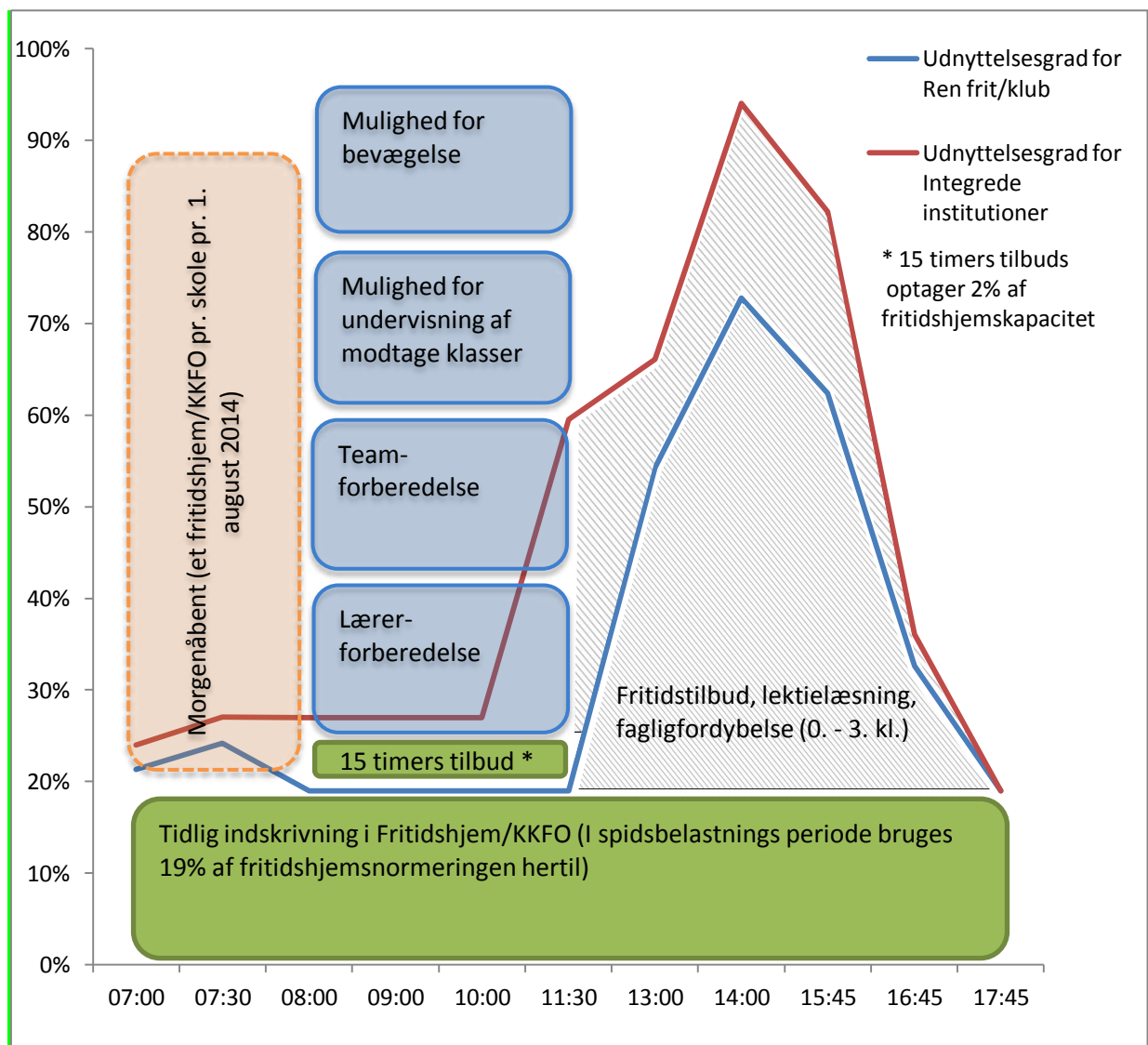
Fritidshjem/KKFO beliggende udenfor skolen får ikke reduceret arealkravet. Dette fordi at børnene ikke kan anvende skolen til leg og aktiviteter. Fritidshjem/KKFO beliggende udenfor skolen kan kun anvendes fleksibelt på de tidspunkter af dagen, hvor fritidshjem børnene er i skole. I modsætning hertil har fritidshjem/KKFO beliggende på skolerne mere potentiale for fleksibelt brug, da børnene også kan anvende skoleområdet til leg og andre aktiviteter.

Fejl! Henvisningskilde ikke fundet. Figur 1 er en model, der viser hvordan den ledige kapacitet i fritidshjem/KKFO'er tænkes udnyttet i institutioner beliggende udenfor skolen. Modellen baserer sig på en gennemsnitsbetragtning på udnyttelsesgraden i henholdsvis "rene" og integrerede fritidshjem/KKFO i løbet af en dag. Tidlig indskrivning i fritidshjem/KKFO lægger i spidsbelastningsperioden beslag på 19 % af den samlede normering. Som det fremgår af figuren, foreslås den ledige tid på fritidshjem/KKFO'erne anvendt til lærerforberedelse, teamforberedelse, evt. undervisning af modtageklasser samt bevægelse.

Der tages forbehold for følgende punkter:

- Nedenstående model for udnyttelse af den ledige kapacitet på fritidshjem/KKFO, er ikke drøftet med skolerne, de pågældende fritidshjem og deres faglige organisationer
- Det gælder for en række af funktionerne, at modellen kun er mulig, hvor skoler og fritidshjem ligger så tæt på hinanden, så lokaledelingen i praksis kan lade sig gøre.
- Det gælder for alle funktionerne, at de ikke forventes tænkt ind i de perioder, hvor fritidshjemmene er belagt, men alene i de perioder, hvor de står tomme i løbet af formiddagen.

Figur 1

Ifølge Dagtilbudsloven har Kommunalbestyrelsen ansvaret for, at der gennemføres en sprogvurdering af alle børn i alderen omkring 3 år, der ikke er optaget i et dagtilbud. Hvis sprogvurderingen viser, at barnet har behov for sprogstimulering, skal barnet tilbydes enten et 15- eller 30 timers tilbud.

Sprogarbejdet for de børn, der modtager 15 timers tilbuddet, foregår i en række fritidshjem, og lægger således beslag på 2 % af den samlede fritidshjemskapacitet i formiddagstimerne.

I øjeblikket overflyttes en andel af børnehavebørnene til fritidshjem i april og maj ved brug af tvungen tidlig indskrivning i fritidshjem.

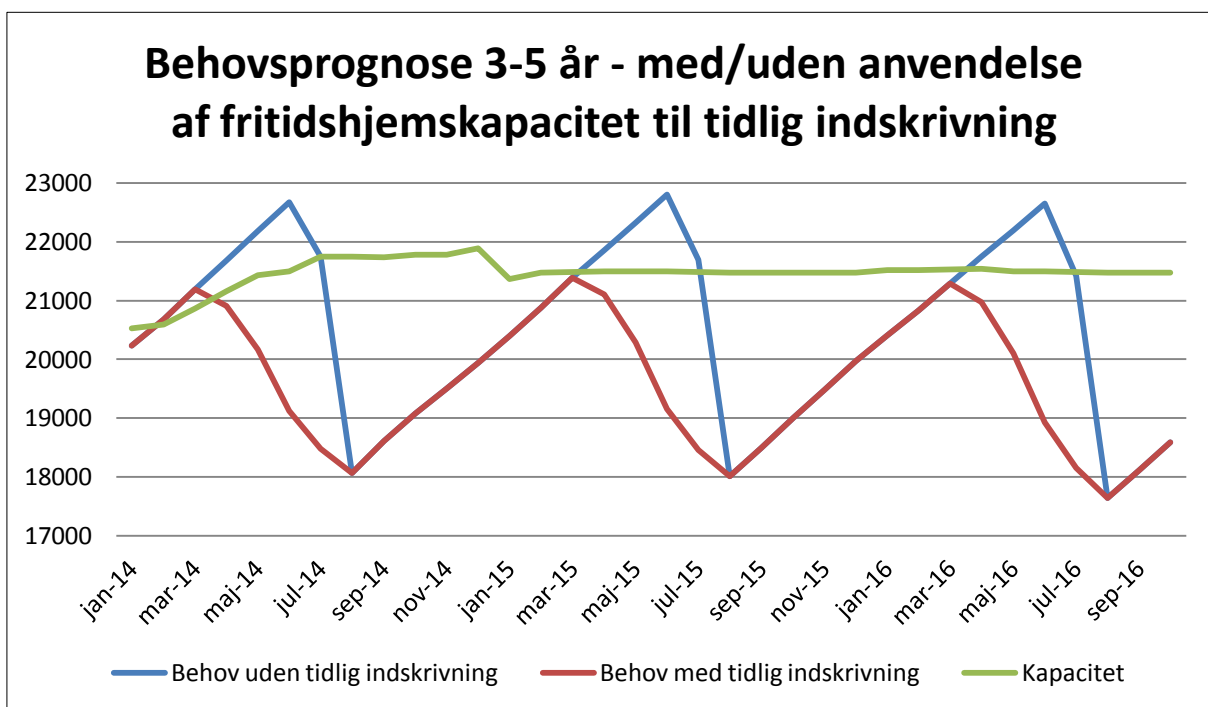
Dette gøres for at udnytte kapaciteten så fleksibelt som muligt. I 2014 bliver omkring 3.000 børn af den kommende skoleårgang (0. klasse),

overflyttet tidligt til fritidshjem og har dermed lokalebehov i hele fritidshjemmets åbningstid (lokalebehovet svarer til 19 % af fritidshjem/KKFOens samlede normering).

Såfremt lokalerne i april og maj fortsat kan bruges til andre formål end tidlig indskrivning af børnehavebørn skal kapaciteten udvides tilsvarende i børnehaverne, der i så fald mangler kapacitet i spidsbelastningsperioden, ved ophør af tidlig indskrivning. I 2014 er der tale om en estimeret besparelse på 1.170 børnehavepladser svarende til 53 grupper.

Anlægsbesparelsen er herved $53 \times 4,3 \text{ mio.} = 228 \text{ mio. kr.}$ (uden grundkøb). Denne udvidelse af børnehaverne spares, hvis tidlig indskrivning opretholdes, som foreslået.

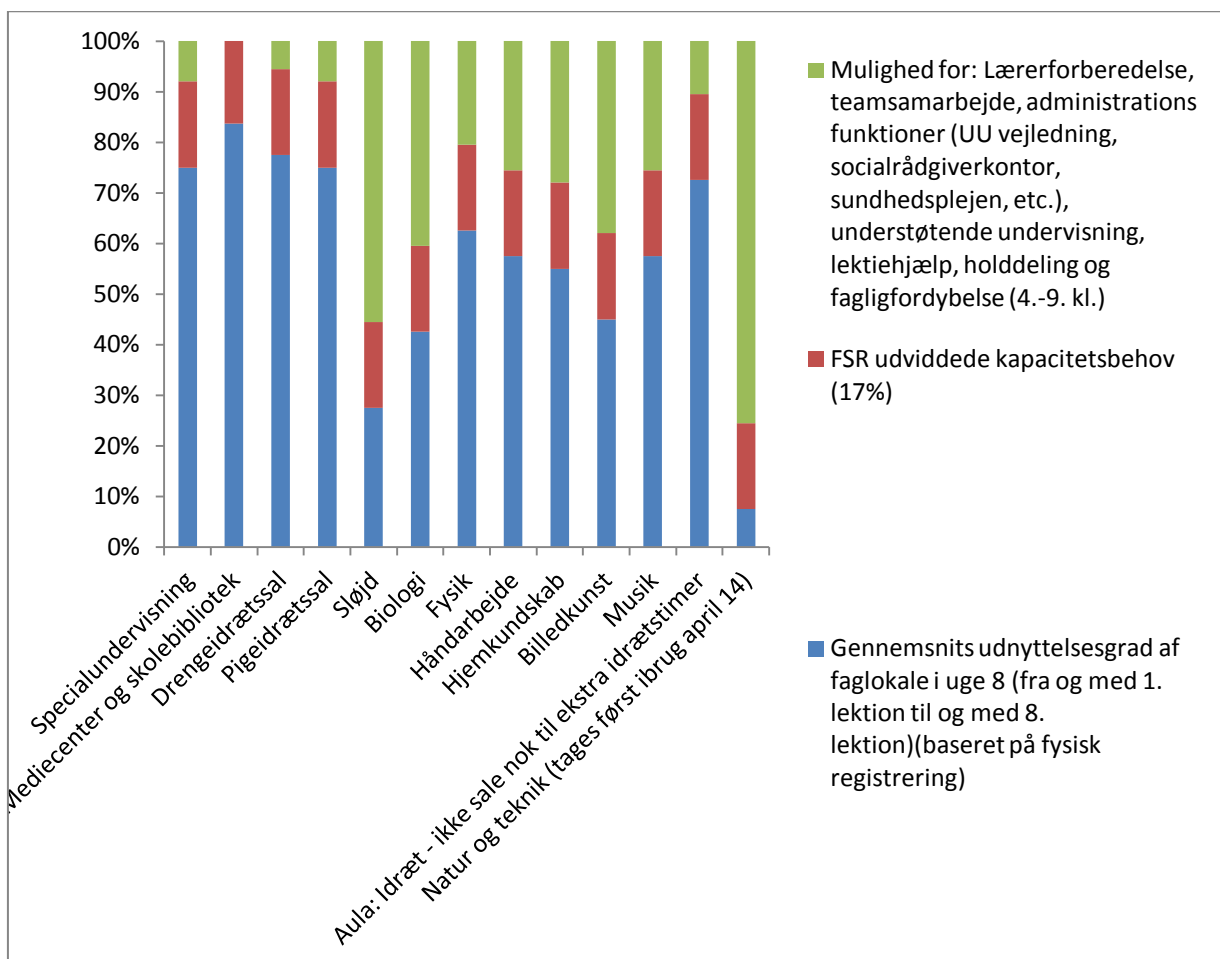
I nedenstående tabel vises, hvordan behovsprognosen ville se ud, og hvilken kapacitet der ville være nødvendig, såfremt BUF ikke allerede overflyttede børn til fritidshjem i foråret, men ventede til juli og august.

Tabel 1

Nedenstående figur viser udnyttelsesgraden for faglokaler samt forslag til kapacitetsudnyttelse på Bellahøj Skole. Det kan konkluderes, at der er ledig kapacitet i skolens faglokaler. Det foreslås, at denne kapacitet udnyttes til lærerforberedelse, teamsamarbejde og

ved rokeringer af øvrige funktioner til administrationsfunktioner (UU vejledning, socialrådgiverkontor, sundhedsplejen, etc.) i forbindelse med FSRs udvidede kapacitetsbehov. Det forudsættes, at skolens faglokaler kan indrettes til ovenstående funktionaliteter.

Der er estimeret et restbehov på ca. 36 mio. kr. til indretning af lærerarbejdspladser ved indretning af pladser til 1/3 af lærerne og ca. 82 mio. kr. hvis der skal indrettes pladser til 1/2 af lærerne (BUU 26.2.2014). Ovenstående forslag vil reducere behovet for anlægsudgifter til indretning af lærerarbejdspladser på skolerne.

Det vurderes ikke, at der er et stort potentiale for at lægge mere skemaplanlagt undervisning ind i de ledige lokaler ud over den yderligere undervisning der under alle omstændigheder afstedkommes af folkeskolereformen.

Husum skole tilstedeværelsesprocent / udnyttelsesgrad, nuværende samt ved mellemform I og II

Nedenstående skema viser udnyttelsesgraden for Husum Skole.

Udnyttelsesgrad:

	Nuværende	Melleform I	Melleform II
Husum Skole	52 %	65 %	67 %

Nuværende udnyttelsesgrad er baseret på skolens grundskema indsendt af skolen i forbindelse med kapacitetsanalysen.

Udnyttelsesgraden for Melleform I og II er baseret på de grundskemaer der fremkom i forbindelse med skematests for de to former. Således indgår minimums timetallene, som skolen skal tilbyde eleverne for at leve op til FSR, ønsker skolen at tilbyde flere timer end minimums tallet vil tilstedeværelsesprocenten / udnyttelsesgraden stige. I skemaerne indgår faglokaler og basislokaler.

Udnyttelsesgraden er fremkommet inden for tidsrummet fra og med 1. lektion til og med 8. lektion. En stor del af den ledige kapacitet findes i 7. og 8. lektion, hvor indskoleningens- og til dels mellemtrinnets elever har fri.

Det er vigtigt at pointere, at skemaerne ikke er et præcist billede af, hvordan en uge midt på skoleåret ser ud, da der ofte sker ændringer efter grundskemaet er lagt. Samtidig er der i grundskemaet ofte ikke taget højde for holddeling og ofte er modersmålsundervisning og lignende ikke skemalagt i grundskemaet. Aktiviteter, der er planlagt uden for skolens matrikel, vil oftest heller ikke være medregnet i grundskemaerne.

Tilstedeværelsen (eller udnyttelsesgraden af lokalerne) vil i langt de fleste tilfælde være større, end det grundskemaet giver udtryk for. Eksempelvis er tilstedeværelsen for Bellahøj Skole ved fysisk registrering 12 procent point højere, end grundskemaet giver udtryk for. Dette skyldes at ikke alle aktiviteter er skemalagte og f.eks. gruppearbejde giver aktivitet i flere lokaler.

Status på behov og forundersøgelser

Jf. Børne- og Ungdomsudvalgets behovsproggnose fra juni 2013, er der behov for at udvide kapaciteten på skoler og fritidstilbud i en række områder af byen.

I budget 2014 blev der derfor afsat midler til at udvide kapaciteten med i alt 5 spor (3 på Amager, 1 i Indre By og 1 i Bispebjerg).

Herefter er status på behovet nedenstående, som anført nedenfor.

Område	Behov
Indre By – Østerbro	5 spor med KKFO/FH

Nørrebro – Bispebjerg	Dækket
Vesterbro – Valby	4 spor med KKFO/FH
Vanløse - Brønshøj/Husum	5 spor med KKFO/FH
Amager	4 spor med KKFO/FH
København	18 spor med KKFO/FH

Tabellen viser, at der er behov for at udvide kapaciteten i skoler og på fritidstilbud med i alt 18 spor fordelt i 4 af i alt 5 områder af byen.

Der foreligger forundersøgelser på udvidelsesmulighederne på 7 skoler.

Det drejer sig om følgende skoler:

Skolen på Islands Brygge er undersøgt for mulighederne for udvidelse med 1 – 2 spor, mens de øvrige skoler er undersøgt for udvidelsesmuligheder for 1 spor. Der er endvidere foretaget en prisfastsættelse af udvidelsen.

Foranalyser

Område	Forundersøgelse	Udvidelse
Indre By – Østerbro	Ingen	Ingen
Nørrebro – Bispebjerg	-	-
Vesterbro – Valby	Oehlenschlägersgades Skole	1 spor
Vanløse - Brønshøj/Husum	Bellahøj Skole Husum Skole	1 spor 1 spor
Amager	Skolen på Islands Brygge Peder Lykke Skole Amager Fælled Skole Sønderbro Skole	1 – 2 spor 1 spor 1 spor 1 spor
København	7 skoler	7 – 8 spor

Det er ovennævnte 7 skoler, hvor det foreslås at gennemføre supplerende forundersøgelser med baggrund i de af de reviderede principper, der måtte blive politisk besluttet i Børne- og Ungdomsudvalget ultimo april (jf. at-punkt 4).

I juni 2014 fremlægger Børne- og Ungdomsforvaltningen en ny behovsprognose for området. Prognosen vil vise hvor mange spor der forventes på folkeskolerne i København (baseret på befolkningsprognosen for København og søgningen til folkeskolerne), samt hvor mange spor der er plads til på skolerne. I fald ovenstående håndtag tages i brug, f.eks. mellemform og/eller et nyt fireskolesamarbejde vil kapaciteten på skolerne blive fastlagt på baggrund heraf. Kapaciteten på skolerne vil således blive justeret, på baggrund af denne kapacitetsanalyse for samtlige skoler i København.

Endelig skal det bemærkes, at skoledistrikterne fortsat tilpasses ved skolerne, således skolernes kapacitet ikke udvides hvor den langsigtede løsning alene er at tilpasse distrikterne. Dvs. i de områder af byen, hvor skolernes kapacitet er tilstrækkelig til at dække det samlede behov for kapacitet, kan løsningen være at tilpasse skoledistrikterne (Nørrebro – Bispebjerg). I de øvrige dele af byen, er behovet for kapacitet større end skolernes samlede kapacitet, hvorfor behovet ikke kan løses ved distriktstilpasninger. Endelig tilpasses distrikterne i forbindelse med ændringer i skolestrukturen, f.eks. skolesammenlægninger eller oprettelse af flerskolesamarbejder, men da distriktstilpasninger ikke er et håndtag til regulering af behovet og kapaciteten, som behandles i denne analyse, behandles dette emne ikke yderligere her.